

Selmezbányai Hetilap

VEGYES TARTALMÚ HETILAP.

Kiadó tulajdonos és felelős szerkesztő:

SZENTGYÖRGYI EDE.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Rózsa-utca 61./III. sz. a. hová a lap szellemi közleményei és az anyagi rész is címzendő.

Megjelenik minden vasárnapon.

Előfizetési ára:

Egy évre 4 frt.
Fél évre 2 „
Negyedévre 1 „

Egyes szám ára 10 kr.

Egyes számok kaphatók a kiadóhivatalban és Joerges Á. özv. és fia könyvkereskedésében.

Hivatalos, magán és nyílt-téri hirdetések megállapított díj-szabásunk szerint számíttatnak és minden általunk közölt hirdetésre felvilágosítás ingyen adatik.

A hegybányai apáczaárda.

A „Selmezbányai Hiradó“ legutolsó számában méltatlan megtámadásnak jelzi a hegybányai apáczaárda egészségügyi viszonyairól szóló e hó 16-ki számunkban közölt cikkünket.

Előre is kijelentjük, hogy lapunk, mint a közvélemény képviselője, soha senkit és semmiféle intézményt „méltatlanul“ eddigelé meg nem támadott és azt kérdéses cikkében sem tette.

Egyáltalán itt támadásról szó sem volt; hiszen mi egyebet nem akartunk, mint rámutatni az ott lévő internatus túlzufaltságára és ennek következtébeni közegészségügyi hiányaira, s ehhez a trachoma ottani fellépése adta meg az alkalmat. Hogy e szörnyű, következményeiben sokszor felette súlyos szembetegség valóban fellépett e zárda internatusában, azt sem t. lap-társunk a „Selmezbányai Hiradó“ sem a zárda védelmére kelt Dr. Faller Gusztáv nem tagadja és ezt nem is tagadhatja; mert ez már túlhaladt, konstataált tény. Célunk épen az volt, hogy eleve, idejekorán felhívjuk ezen intézet mérvadó, vezető körei figyelmét arra, hogy annak jó híre érdekében gondoskodjanak kibővítéséről, jobb, megfelelőbb berendezéséről; mert az immáron kinőtt gyermekévi öltönyéből és abba bele nem fér annyi benlakó, mint a mennyit befogadnak.

Eszünk ágában sem volt az ottani nővérek áldásos, valóban áldásos működéséről kicsinylőleg, vagy éppen gáncsolólag hozni bírálatot, sőt kiemeltük, hogy e derék nővérek emberbaráti működése szép nivón áll és ezért sajnálnók, ha az intézet más körülmények miatt jó hírnevén csorbát szenvedne. A kapzsóság kifejezés

nem vonatkozott — és az adott, okosan meggondolt körülmények között nem is vonatkozhatott — pénzbeli, anyagi kapzsóságra . . . de hát, uram istenem, nincs szellemi hírnévre, sok tanítvány-szerzésre irányuló kapzsóság?? Mi csak jó szolgálatot véltünk tenni az ügynek a cikk közlése által, mely cikk a leghivatottabb, az ottani viszonyokat igen alaposan ismerő munkatársunk tollából származott.

Ne értessünk tehát félre és ne kényszerítsenek bennünket arra, hogy konkrét nevek, kimerítőbb adatok és esetek felhozásával legyünk kénytelenek bebizonyítani azt, hogy ezen intézet „közegészség“ és az erre vonatkozó felügyelet szempontjából sokban hiányos.

Különbben itt közöljük cikkünk írójának válaszát:

A „Selmezbányai Hiradó“ május hó 25-diki számában Dr. Faller Gusztáv szélaknai bányafőorvos válasza a „Selmezbányai Hetilap“ ez évi május hó 16-dikán a szélaknai zárdat illető közleményére. Igen nagy örömmel vettük a meleg védelmező sorokat, melyekkel a főorvos ur — védelmezi az intézetet, de szép védelmében a támadás lényegéhez nagyon keveset mond, csak is azt védelmezi az intézetben, ami nem lett megtámadva, sőt kiemelve és megdicsérve; és még is védelmében megtámadja az intézetet, s igazat ad közleményünknek.

Az intézet Szélaknán fontos hivatást tölt be, tanító kara hazafias szellemben működik s a tanításban szép eredményeket mutat föl, ez cikkünkben ki lett emelve; az intézet jó hírnévként örvend, a tanítás jó kezében van, csak hogy más tekintetekben van túlkapás és hiány; az egészségügy és a nevelés elhanyagolása; ezt a főorvos ur maga is elismeri, tudniillik védelmében kiemeli, hogy az intézet helyiségei szűkek; mondja, hogy a nővérek az intézet kibővítésére megtették a kellő lépéseket, s a kibővítésre 1000 frtnyi alapítvány is van stb. azonban nem ad felvilágosítást arra nézve, — az 1868-dik évi 38-dik és 1876. évi 28-dik törvényre történő hivatko-

záson kívül — miután az intézet helyiségei szűkek, ki engedte meg, vagy ki nem akadályozta meg azt, hogy azon szűk intézetben benlakásra 48—52 növendéket vesznek fel évek óta?

Az épületben ez évben 48 benlakó növendék, 8 nővér, 1 zongoratanítónó, 2 cseléd lakik, tehát összesen 59 személy; azonfelül az ovodába legalább 100 gyermek, az iskolába 150 tanuló jár naponta, és majus hónaptól kezdve közel 30 vagy több csecsemő. Az intézet mint lakóház, és nem mint iskola már az 59 állandóan az épületben lakó személy által túlon túl van zsúfolva, és most a nap bizonyos óráiban még vagy 300 gyermek jár oda és tölt ott legalább is 4—5 órát!

Valóban bámulatos az intézet vezetőinek az épület tisztán tartásában kifejtett munkája, legalább a felületes szemlélő ily benyomásra tesz szert!

Azonban az iskolaszék elnöke, ki egyuttal az intézetben orvos is, tehát alkalma van, sőt kötelessége is mindenhova tekinteni és vizsgálgatni, bizonyára tájékozva van, az első tekintetre nem mindjárt szembe-tűnő állapotokról is, és az ily túl zsúfoltságot az egészség követelményeivel össze tudja egyeztetni?

Ilyen túlzufaltságnak sok hátránya van, ezt a gondolkodó paedagogus és orvos rögtön belátja, külön felvilágosításra nem szorul. Méltóztassék, főorvos ur, megtekinteni egy női árvaházat, például a budapesti magyar gazdasszonyok árvaházat, vagy más vidéki nőneveldeit, például a besztercebányait, vagy valamelyik állami árvaházat stb. akkor rögtön szembe tűnik a szélaknai zárda nagy fogyatkozása és túltömöttsége; például, hogy ne keressük fel a legelegánsabb intézeteket és ne menjünk nagyon messzire, — a szélaknai zárda is olesó havi 12 frt fizetéssel vesz fel növendéket teljes ellátásra, — csak a zólyom-lipesei árvaházba, vagy a balaton-füredi szeretetházba pillantsunk be, ott 50—80 növendéknek egy-egész uri kastély, egy egész várépület áll rendelkezésre, a növendékek egyes családokban 15—20-ával tanítók felügyelete alatt külön háló szobákban alusznak, van külön nappali szobájuk, mely tanulás, étkezés, mosakodás stb. helyül szolgál; minden növendéknek van szekrénye, hol részben ruháit, könyveit, keféit, fésűt s egyéb holmiját tartja, s holmijainak rendben tartására rá lesz szoktatva stb.

mint e büszke embereknek, csak kegyelemből türik meg oly helyen, hol ők is megfordulnak; ez a visszautasító magaviselet annál szembe-tűnőbbé válik, ha valamely jámbor halandó kénytelen kegyüket keresni. És én olyan helyzetben voltam.

Bár mily keservesen esett is nekem, el kellett magam szánnom arra, hogy nyakamba vegyem szépen a várost, hogy valami alkalmazást kaphassak.

Kinos, megalázó zarándokut volt az! Én magamért nem is jártam volna végig, de hiszen a gyermek miatt, kit fölfogadtam, én vagyok felelős s már most kötelességem gondoskodni róla.

Mily sértők tudnak lenni azok az emberek! Mily kíméletlenül tudják az emberrel éreztetni, hogy lenézni.

Egy előkelő állásu urhoz kopogtattam be. Botlik Jeremiás nevem, igaz, nem kellett nála valami jó hatást, de előzékenyén bánt velem, s midőn megmondtam, hogy végzett bölesész vagyok, még helylyel is kínált; de mikor azután előadtam, hogy állást, alkalmazást keresek, hogy rövid idő multával nem lesz miből élnem, hogy az ő magas pártfogását kérem, talán ő alkalmazhatna az általa vezetett hivatalban: tyhú, mekkora változáson ment át a jó úr. Arcza, homloka ezer komoly ráncba futott össze; ajkát biggyeszté s a hangot csak úgy az orrán keresztül eregeté. Áh—ugy?! nagyon sajnálja, hogy hozzá fáradtam; bizony nem szolgálhat, különben nincs is szerencséje engem közelebről ismerhetni; a mellett felemelkedett

TÁRCZA.

A végzet.

— A „Selmezbányai Hetilap“ eredeti tárczája. —

V.

Elmenekültem vidékre a kis Irmával együtt. Egy-két hónapra volt még miből megélnem s addig csak találok valamit, mi kenyeret ad. Hogy még tanár legyen belőlem, e reményről már rég leletem.

Nagyon furcsa kedélyállapotomban természetes, hogy nem a róna felé vettem utamat, hanem a hegyek közé igyekeztem elrejtőzni, talán ott nem talál rám oly hamar balvégzetem.

Harmadik osztályu kocsiszakaszban utaztam; utitársaim trencsényi s árvi tót atyafiak voltak, kik, ugy látszik, impregnálva voltak fokhagyma illattal. Nem sokat hederítettem rájuk s kinézve az ablakon, gyönyörködtem a hegyvidék változatosságában. Bérczek, erdős hegyoldalak mellett robogott el a vonat, majd folyó hömpölygött el a vasuti hid alatt, s kéjjel szív-tam be a hullámokról fellelő hűvös párázatot.

Vajjon mi sors vár reám ott az ismeretlen városkában, hol letelepedni szándékoztam?! Valami bánatos szorongás fogott el, s éreztem, hogy köny lopódzott zemembe.

A kis Irmuska, — már négy éves volt, — bámuló szemekkel tekintett rám s hozzám simulva, cizrogatni kezdé orcámat.

Szegény, szerencsétlen gyermek! Mi lesz belőled, ha én kidőlök a megélhetésért való küzdelemben?! — Este megérkeztem a hegyektől körülvett városkába.

Minem irjam le ott tartózkodásom első napjait?! Rídeg volt bizony életem s bántott az emberek kíváncsisága.

Szerény lakásom ablakai közfigyelem tárgyai voltak. Fogadni mernék rá, hogy az emberek jobban ismerték egész élelmódomat, minden apró cselekedetemem, mint jó magam.

Valamely nap betoppam hozzám a rendőrkapitány s igazolásra szólított fel; nem akarta, ugymond, a dolgot fellünnővé tenni s a hivatalra idéztetni engem, így tehát, mivel így is erre viszi útja, inkább személyesen eljött.

Mit tevő legyök?! Tagadjam el kilételem?! Azt nem tehettem; elmóndtam neki őszintén, ki, mi vagyok; előmutattam okmányaimat; rendben volt minden.

Ugy látszik, emberséges ember volt az a rendőrkapitány, mert részvéttel nézett rám, s bucsúzásnál biztosított róla, hogy ha valamiben szolgálatomra lehet, szívesen megteszi.

Annyira, mennyire megismerkedtem a kis városkabeli társasággal; ugy értem ezt, hogy én ismertem az embereket név szerint, ők is engem, s ezentul nem igen érintkeztem velök.

Roppant zárkozott nép ez a vidéki, s a kinek nincs annyi pénze, vagy oly magas társadalmi állása,

Az intézetben a tanításra külön tantermek szolgálnak, melyek egyéb célra nem lesznek használva.

A hálószobák, ha nem is felelnek meg teljesen az egészség követelményeinek, de minden gyermekre legalább is 15—20 köbméter levegő esik, s nappal alaposan szellőztetik s éjjel kellően fűtetik, a gyermekek ágyneműiket hetenként szellőztetik, s két hetenként tiszta ágyszövetet kapnak, mosdó edényeiknek külön helye van, szintén a fésűk, törölkendők s keféknek stb. s nem kénytelenek nappalra ezen tárgyakat az ágyba dugni! stb. stb.

Reméljük, hogy főorvos ur előbb hangoztatott felhívásunknak eleget fog tenni s néhány intézet megtekintése és berendezéseinek tanulmányozása után érdemlegesen fog a „Selmezbányai Hetilap“ közleményére válaszolni, mely felszólamlásnak nem az volt célja, hogy az intézetnek ártson, hanem, hogy az abban ugy az egészség, mint a növevelés hátrányára szolgáló akadályokra az intéző körök figyelmét felhívja s azok jövőre elkerültsenek.

Különfélék.

— **Személyi hírek.** *Svehla Gyula* kir. főbányatanácsos, bányagazgató mult vasárnap Budapestre utazott, hogy legfelsőbb kihallgatáson ő Felsőségének az igazgatói állásra lett kineveztetését megköszönje. A bányagazgató a hét folyamán vissza is érkezett Budapestról. — *Sztancsaj Miklós* városi főjegyző és a „Selmezbányai Hiradó“ szerkesztője négy heti fegyvergyakorlatra hivatott be és pénteken utazott innét el. — *Réthy Menotti* iparfelügyelő a mult napokban városunkban időzött.

— **Szenzációs hír** czim alatt mult számunkban közzé tett hírre vonatkozólag kaptuk a következő levelet: Igen tisztelt Szerkesztő Úr! Becses lapjának f. é. máj 23-ki számában csekély személyemmel foglalkozó „szenzációs hír“-ről tétetik említés. Legyen szabad arra vonatkozólag megjegyezni, hogy ami benne igaz, az nem új dolog. Én ugyanis már 1½ év óta, azaz alapításától fogva, egyszerű tagja vagyok a hernádvölgyi magyar vasipar-részvény-társaság igazgató tanácsának, de sem ennél, sem más közkereseti vállalatnál az intéző vagy vezérlő egyéniség állását el nem foglalom, ilyen állásra ajánlatot sehonnét sem kaptam s így a hozzá fűzött kombinációk is teljesen tárgyitalanok. Kiváló tisztelettel *Farbaky István*.

— **Esküvő.** Mult hétfőn kötött házasságot Berczelli Berczelly Ödön nórádi földbirtokos s az Adria bizt. társ. felügyelője Uzoni Kuti Irén, néhai U. Kuti Albert, Kis-Küküllő megye volt tiszti főügyésze bájos, szellemdus leányával U. Kuti István alkaptányunk unokahugával és gyámleányával. Az esküvő egész csendben, a legszűkebb családi körben folyt le. Mi is őszinte szívből kívánjuk, hogy zavartalan, tartós boldogság kísérje a fiatal párt életútján.

— **Tisztelgés.** Mult vasárnap tisztelgett a bányatisztviselői kar a szélaknai kir. bányahivatal új főnökénél Martiny István kir. bányatanácsosnál. A tisztelgés mindkét részről igen barátságos, kollegiális volt.

— **Meghalt narkotizálás közben** Junghans Ágoston selmecezi cipésmester, ki egy idő óta naponként dr. Tóth Imre kincst. ker. főorvos rendelő szobájába jött és ott gyógyította félig hűdött jobb karját. A gyógykezelő főorvos dr. Tóth Imre a hűdött kart többször mozgatta, sőt erővel forgatta, mi a betegnek nagy fájdalmakat okozott, úgy, hogy az ilyenkor fájdalmasan jajgatott. Felkérte tehát a főorvost

ültéből, félremagyarázhatatlanul értésemre adván ez által, hogy az audienciának vége. Üdvözlésemet rövid fejbőlintással s valami mormogással viszonzta, mi épen úgy lehetett: „alásszolgája“ mint: „vigyen el az ördög!“

Hasonlón jártam más uraknál is.

Végre mégis találtam egy kedves, jóindulatu embert, ki meleg érdeklődést mutatott irántam. Egy irodatiszti állás biztos; számíthatok rá, mindenesetre; csak egy hónapig legyen türellemmel, míg a végleges utasítás leérkezik a ministeriumtól; — s kezemet szorongatva folyton, még az ajtón is kikisért.

Oh, mily boldog voltam! Lesz már biztos kenyerem, lesz működési köröm; igaz, várni kell még, egy egész hosszú, hosszú hónapra át, de hát, bele kell nyugodnom! Csak nem mehetek addig fát vágni, mert akkor egyszersmind magam alatt is vágom a fát, mert elmúltak azok az idők, midőn egy trón örökösének állhatott be, s Angliában sem vagyunk, hol esetleg az esztergapad mellől viszik el az új pért a főrendiházba; nálunk a durvább munka még szégyen s örökös akadálya az emelkedhetésnek — a hivatalos pályán.

Napra nap pergett az idők végtelen olvasóján s reménykedve, örömmel láttam telni a napokat; én bolond.

hogy altatná el, mert a fájdalmat különben ki nem bírja. Ezt mult szerdán meg is akarta tenni Dr. Tóth Imre s mielőtt a narkotizáláshoz fogott volna, a beteget megvizsgálta, azon semmi abnormist nem észlelt s azon határozott kérdésére, hogy a beteg nem iszákos természetű-e, ő maga és jelen volt felesége nemmel felelt. Jelen volt még Matejka beteg bejáró és a szomszédaszobában Dr. Stuller Gyula műtő orvos. A narkozis egészen normálisan kezdődött de egyszerre csak a mint 16-ig számlált az elaltatandó, rángatózni kezdett és halványodott; erre hirtelen a pamlagra fektették, besietett Dr. Stuller Gyula is és minden lehető elkövettek, hogy életre hozzák — de mind hasztalan volt, Junghans Ágoston ott az orvosok kezei között, a rendelő szobában meghalt. — Az esetet Dr. Tóth Imre főorvos a hatóságnál azonnal bejelentette. De bejelentette ezt Dr. Kapp Jakab tb. főorvos halottkém is és kérte a vizsgálat megindítását, mert gondatlanság esete látszik fenforogni. Kuti István helyettes főkapitány Dr. Mátyás Károly, Dr. Tandlich Ignác tb. főorvosokat kérte fel egyelőre a hulla megtekintésére és a hatósági jegyzőkönyv felvételével Klein Frigyes rendőrfogalmazót bizta meg. A kiküldöttek konstatálták, hogy a hullán a külső erőszaknak semmi nyoma sem észlelhető és hogy az elhalt iszákos ember volt, mit sirva panaszkodott el a felesége. A törvényszéki boncolás csak ma, vasárnap lesz s ez fogja a halál okát kideríteni.

— **A „Rendőri Lapok“** mult vasárnapi száma cikket közöl: „a rendőr, mint mentő“ czim alatt Kuti István alkaptányunk, kiváló munkatársunk jeles tollából, mely felelte érdekesen tárgyalja a kérdést, miként lehet a rendőrséget a mentő szolgálatra is kitanítani és felhasználni. E tárgyról különben már lapunk is hozott egy cikket, mely ugyan azon tollból származott.

— **A szélaknai tekéző társulat** ma egy hete tartotta meg az idei megnyitó ünnepélyét, melyen számos selmecezi is részt vett. A megnyitón sok hölgy is részt vett és a társaság késő esteli órákig a legkedélyesebb hangulatban mulatott.

— **A F. M. K. E. és városunk** czimű, lapunk május 16-iki számában megjelent közleményre a „Selmezbányai Hiradó“ azt mondja, hogy azon állításunk, hogy a központból Selmezbányának és környékének vajmi kevés, sőt mondhatjuk semmi se jut „nem bir alappal“, mert ez tartja fenn a hodrusi és steffultói óvodát és a tanítók jutalmazására több ízben 50—100 frtnyi összeget adott. Hát mi utána jártunk még egyszer a dolognak és nyíltan kimondjuk, hogy a selmecezi választmány négy év óta a központból egy fillért sem kapott, hanem ugy a hodrusi, mint a steffultói óvodákat saját vagyonából és a tagsági díjakból tartja fenn; hogy a központ a mi választmányunknak tanítók jutalmazására nem többször 50—100 frtot, de még egy fillért sem küldött, hogy a mult évben tartott választmányi gyűlésen ezen körülmények miatt felszólalás is történt és azon aggálynak adatott kifejezés, hogy ha a központ az itteni választmányt segíyezni nem fogja, kénytelen lesz még csekély megtakarított tőkéjéhez nyulni stb. Tavaly mi is kaptunk egy kemény hangu cikket e tárgyban, de akkor a dolgot bolygatni nem akartuk. Végül — a ki olvasni tud — kiolvashatta kérdéses közleményünkben azt, hogy mi nem akarjuk elvenni kedvüket azoknak, kik még „az egylet mellett kitaranak“, hanem inkább újabb életre ébreszteni az egylet működését, hiszen annak körébe még a munkásokat is be szeretnők vonni. De ha városunkban különösen belvárosunkban ezen kultur egylet ugyszólván

Hát nem tanultam még meg, mi a csalatkozás?!

Napra nap, hétre hét telt el a várakozásban és semmi hírért sem vettem annak, hogy valami legyen irodatisztségemből. Pénzem ijesztő módon fogyott s kénytelen voltam már fekete retket vásárolni, mi igen egészséges étel.

Utána kell járnom ügyemnek; vagy-vagy! Igy nem maradhatok! Diszbe vágtam magam, fényesre kishűzoltam cipőmet és felkerestem az én pártfogómat, a szívélyes öreg urat. Nem találtam a hivatalban. Odahaza van, mondták nekem. hamiskás mosolygással, melyet sehogysem tudtam mire magyarázni. Egy irnok, ki észrevehette tündésemet, bizalmasan megsúgta, hogy az öreg ur nagyon szereti a szép gazdasszonyokat, de nagyon féltékeny s azért igen gyakran cseréli őket. Most új szerzeménye van, kis hirdetés útján s valószínűleg azt oktatja be most odahaza teendőire. Félig elfojtott vihogás fejzlte be szavait s én siettem az öreg ur lakására; hígyjék el, nem az új gazdasszonyra való kíváncsiság sietteté lépteimet, de gyanusan korogni kezdő gyomrom.

Belépek a házba, fölmegyek a lépcsőn, egy előszoba kitarul — s én majd hanyatt estem a lépcsőköp ijedtemben. Képzeljék, az en budapesti boszorkányom, a kis Irmuska anyja (vajjon anyja-e csakugyan?!) áll

ván életjelt sem ad magáról s ugyszólván csak tengődik, akkor ne csodáljuk, hogy a közöny elég jövedelmi forrást tart elzárva. Ma napság nem elegendő, hogy egylet létezzék mint ilyen, annak működése látható és kulturális céljainak megfelelő alkotásokat is tudjon felmutatni. Azután megszűnik a közöny s ki-ki kedvet fog kapni a közreműködéshez anyagilag és erkölcsileg. Különben e tárgyról még bővebben fogunk szólni.

— **Pályázatok.** A selmecezi bányagazgatóság kerületében üresedésbe jött főmérnöki, esetleg üresedésbe jöhető mérnöki, illetve segédmérnöki; — a szélaknai kir. bányahivatalnál üresedésben lévő kezelő segédtisztí állásra pályázat hirdettetett ki. Pályázati határidő: május hó 31-ik napja. Az alsó-magyarországi kémlőintézet választmánya elhatározta e hó 23-án tartott ülésében, hogy a Wágner József elhalálozása folytán megüresedett kémlész állásra pályázatot hirdet. Ezen állás 1000 frt évi fizetés, 100 frt ötödéves pótlék, 80 köbméter tűzifa, szabad lakás és egy nagy kert használatával van javadalmazva. Pályázati határidő augusztus 1-je.

— **Kinevezés—előléptetés.** *Sztankay F. Béla* Sztankay Ferenc selmecezi gyógyszerész derék fia, a gölniczbányai állami vasgyári szakiskola tanára a vallás és közoktatási miniszter által ezen szakiskola igazgatójává lett kinevezve. — *Knezovits Adolf* társ-pénztári pénztárnok a X-ik rangosztály II-ik fokozatába lett előléptetve. — A vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter Handlos Gyula selmezbányai kir. kath. nagygyimnáziumi helyettes tanárt az erzsébetvárosi állami főgimnáziumhoz rendes tanárrá nevezte ki.

— **Ritka szépségű numismatikai érem és pénzgyűjteményt** mutatott be dr. Fűredy Róbert f. hó 23-tól 27-ig az erdészeti akademia olvasó termében, tanulságos, történelmi előadások kíséretében. Gyűjteménye és előadása ritka szakavatottságról tesz tanúságot. Rendezve láttuk itt a kö-, réz-, bronz kor, letűnt hatalmas népek és birodalmak, valamint az ókoriak ezüst és arany emlékeit. Sajnos, hogy nagy közönségünk nem volt eleve értesítve erről. Igy hát az akademiai hallgatók, a két középiskola, a Paulai szt. Vinczéről nevezett irgalmas nővérek és az evangélikus felsőbb leányiskola növendékei szemlélték meg tanáraik illetve tanítóik és tanítónők vezetése mellett. De az értelmiségből is — kiknek tudomására jutott a dolog — számosan gyönyörködtek az érdekes gyűjteményben és Fűredy érdekes előadásában. Mint halljuk, e nagy becsű numismatikai gyűjtemény a párisi világkiállításon kiállítva lesz.

A selmezbányai Iparos-kör. Mindenféle ellentényezők daczára mégis megalakult a cipőgyári körből a selmezbányai Iparos-kör. A f. hó 23-án, vasárnap tartott alakuló közgyűlésen Vörös Ferenc, a „Selmezbányai Hiradó“ főszerkesztője elnökölt, kinek a kissé zajos gyűlésen nehezen sikerült a rendet fenntartani. — Mivel nem czélunk a közgyűlés lefolyását követni, de az iparos körre vonatkozólag néhány megjegyzést tenni, csak annyit említünk, hogy az iparoskör elnökül Fizély Károly mulakatos, alelnökül Lestyánszky József mészáros mester és tiszteletbeli elnökül Vörös Ferenc, a „S. H.“ főszerkesztője lett megválasztva. Fizély Károly hozzánk intézett s alább közlött soraiiban kijelenti, hogy az elnökséget el nem fogadja, s oda nyilatkozott, hogy elnökül legjobb lenne Vörös Ferencet választani meg, ki úgy is már a kör tiszteletbeli elnöke, s elnöke volt a cipőgyári körnek is, és kinek ugy az előbbi, mint a mostani kör léteitése körül sok és tagadhatatlan nagy érdeme van. — Mi eddig nem igen avatkoztunk az iparosok önképző köreinek

előttem testestől, lelkestől. Akármit vártam volna inkább, mint azt, hogy ő vele itt, épen itt találkozam.

Még magamhoz sem tértem meglepetésemből, midőn ez a néember már átfonta nyakamat karjaival s hízegő párduczmosolygással örömeinek adott kifejezést, hogy találkozhatott velem.

Bizonyára megint valami pokoli terv fogamzott meg agyában. Innét jó lesz mielőbb menekülni.

Javában ki akarok bontakozni karjai közül mikor nyilik egy ajtó s az én öreg uram jelenik meg a küszöbön, dűhtől pirosodni kezdő arezczal. De észrevelte őt az a fránya nő is. Elsikoltja magát s engem ugy mellbe lök, hogy bizony eltántorodom s az öreg urhoz siet, mintegy őltalmat keresve nála, miközben még ezt a hízegő szót vágja felém: „Szemtelen!“

Az öreg ur keresett valamit, de én nem vártam be, hogy mit, mert láttam, hogy nem lehet vele beszélni, hanem siettem el, le, haza, összepakoltam mindent, a kis Irmuskát is ráadásul s „agyió, kis városka! — Me-het!“ Ez már a vasuti kalauz szava volt azon a legközelebbi vonaton, melyt engem tova vitt; hová?! Azt még magam sem tudtam.

ügyeibe; örömmel töltött el bennünket, hogy láttuk a törekvést a nemesebb komolyabb irány felé, de bevalljuk, nem volt hitünk e törekvés tartósságában. Jelenleg is helyeseljük, hogy a volt „cipőgyári kör“ kilépett szűk korlátai közül és általán az iparosok közművelődését tűzte ki feladatul; nagyon szép eszme, dicséretes törekvés az s őszinte szívből kívánjuk, hogy a megalakult iparos kör felvirágozzék s betöltsse hivatását. Hogy ez bekövetkezzék, egyetértés és szívós kitartás szükséges, mi ha meg lesz, nem fogják fenyegetni az új körtoly ködös auspiciumok, melynek Fizély Károly, ismert s köztisztviselőben álló mulakatost arra indíthattak, hogy ama kör elnökségét el ne fogadja, mely elhatározására vonatkozólag tőle a következő sorokat kaptuk:

„Igen tisztelt Szerkesztő ur!

A selmeczbányai Iparos-kör f. hó 23-án tartott alakuló közgyűlésén engem elnökül választott meg. Bármennyire megtszélő ez rám nézve, e tisztséget még sem fogadhatom el, s ez elhatározásomra eddigi tapasztalataim indítottak. Több évvel ezelőtől szintén mozgalom indult meg egy „iparos ifjak önképző egyetel“-nek megalakítására. Ez létre is jött, az elnöki teendőket én vettem át, sok tanácskozás után megletek állapítva az alapszabályok, háziszabályok, helyiséget béreltünk, meg volt a bútorzat, körülbelül 100 tag lépett be s a mester urak közül is sokan pártoló tagokul léptek be. Elején jól ment minden, de egy év lefolyása alatt arról győződtem meg, hogy a tagok legnagyobbrésze nem az önművelődést tűzte ki célul, hanem csak mulatni akart. A felolvasásokat, gyűléseket mind gyéribben látogatták s másfél év múltával már csak 40 tagot számlált az egylet; a többi nem akarta a havonként 20 krnyi tagsági díjat fizetni s kimaradt. A pártoló tagok is, kik eleinte nagyobb öszszeggel járultak hozzá, mint a rendes tagok, megtagdák a fizetést s így a bevétel nem volt elegendő a helyiségbér, szolgatartás, világítás stb. költségeinek fedezésére. Összetartásnak sem volt semmi nyoma s így az egylet feloszlott. Hasonló sors, de még rövidebb idő alatt érte a később alakult katolikus legényegyletet is. Egyáltalán tapasztaltam, hogy ily mozgalomnak elején szép számmal jelentkeznek a résztvevők, de azután kiszűrik, hogy csak nagyon kevesen veszik komolyan az önművelés célját és csak ha mulatság lesz rendezve, jelentkeznek tömegesen s akkor is leginkább csak azok kívánják a főszerepet vinni, kik az alapszabályokkal s az egylet tulajdonképeni céljával legkevesebbet törődnek. Azt is tapasztaltam, hogy a tagok közt sokkal gyakoribb volt az ellenségeskedés, mint a baráti jó viszony. Részemről azt hiszem, hogy e tekintetben nem is fognak javulni a viszonyok addig, míg városunkban létre nem jön egy ipartársulat s az iparossegédek kötelezve nem lesznek az önképzőkör tagjai lenni, s a járulékat rendszeresen befizetni, ellenkező esetben pedig a munkaadó levonja a segéd keseréből annak kör-tagsági díját; csak is ily módon lehet itt egy iparos önképzőkör fennállását biztosítani. Amint jelenleg állanak a viszonyok, semmiféle tisztséget el nem vállalok, de mint pártoló tag, legnagyobb örömmel teszek eleget kötelezettségemnek s őszinte szívből a legjobb sikert kívánom a selmeczbányai Iparos-körnek.

Tisztelettel kész szolgálja

Fizély Károly, mulakatos.

— **Villámcsapások.** A városunk felett mult kedden elvonuló fergeteg alatt a villám két helyen csapott le. Az egyik a Kálvária egyik középső kápolnáját, különösen a Judás figuráját zúzta szét elég nagy károkat okozva; a másik a Leányvár villámfogójába ütött és minden nagyobb baj okozása nélkül a földbe lett vezetve. Azon körülmény, hogy a rendszeren szélszélyes villám épen a Judás figurát zúzta széjjel, a népből bizonyára többféle babonás verziók keringésére fog okot szolgáltatni.

— **Mennyire függünk Ipolyságtól!** Ezt legujabban is bebizonyította Junghans Ágostonnak naroktizálás közben beállott halála. Daczára annak, hogy még a halálozás beállta napján, szerdán *sürgönyileg* lett az ipolysági törvényszék és kir. ügyészség az esetről értesítve és megkérdezzé honczoltassék-e a hulla, péntek estig válasz nem érkezett és a tetemet eltemetni nem lehetett a rendes időben. Városunk közel 20000 lakost számlál, tehát a törvényszéki bonczolást igénylő esetek is gyakrabban fordulnak elő mint a falu számba menő Ipolyságon — és mégis ettől függünk, mert teljesen indokolatlan alapon ott székel és nem a megye legnagyobb városában, Selmeczbányán a törvényszék. Ebből is láthatjuk, hogy a törvényszék székhelyének itt kellene lenni, pláne ha az esküdt birósági törvény életbe fog lépni. Szakítsunk már egyszer valahára a régi elavult tradicziókkal és vessünk számot az újabb kor követelményeivel!

— **Lyceumi majális.** Jeleztük már mult számunkban, hogy a lyc. ifjuság majálisa a jövő hó 1-én tartatik meg, kedvezőtlen idő esetén pedig 3-án. Most még arról értesítjük t. olvasóinkat, hogy a meghívók csakis a vidékre küldettek szét, a városi t. közönségnek pedig a majális megtartása a szokásos tüntetéssel adatik tudtára. — Ismételjük, hogy a nyári mulatság pompás sikerre számíthat, minek elérésében a rendezőség nagyban fáradozik.

— **Rendőri hírek.** A selmeczi rendőrkapitányi hivatalban egy mentő felszerelésekkel teljesen ellátott

mentőszekrény berendeztetett úgy, hogyha a város területén balcsat adná elő magát, akkor nemcsak rendőrségi, de mentési szempontból is a rendőrkapitányi hivatal azonnal értesítendő és szolgálata utóbb megjelölt irányban is igénybe veendő. — **Párbaj.** A rendőrségnek tudomására jutott, hogy Cz. L. és Kv. L. akademiái hallgatók tegnap kora reggel a kisibyei erdőcskének egyik tisztásán kardpárbajt vívtak, melyen Kv. könynyebben megsérült. A párbaj állítólag első vérre ment és oka szóváltás volt.

— **Vidéki hírek.** *Bakabányán* a mult napokban Mayer Pálné, ki évek előtt a selmeczi takarékpénztárt is egy költsön felvételével megcsalni akarta, betörtl egyik bakabányai cserépkereskedő házába és onnét 150 frt értékű ingókat ellopott. A csendőrség kinyomozta és letartóztalta. — *Vakmerő lopás.* Korponán mult pénteken tartott marhavásáron a marhalevelek átírásánál beállott nagy népcsoportban egy vakmerő tolvaj Trgina Antal polgártársunk zsebéből 67 frtót koronákban a pénzes zacskóval együtt ellopott. A lopás csakis úgy történhetett, hogy semmi rend fenn nem tartatott s daczára annak, hogy Trgina azonnal észrevelte a lopást, a tettes mégis megugrott. Ugy látszik Korponán a vásári rendre nem fordítanak kellő gondot.

— **A lövöldéről.** F. évi május hó 23-án a polgári lövőegylet helyiségében megtartott rendes lövészetben 624 lövés tétellett és eléretett 553 köregység. Az I-ső díjat Liha Antal nyerte egy igen szép négyesre, és a II-ik díjat Bencze Gergely. Négyest lőttek még: Belházy Gyula 7-et, Bencze Gergely 3-at, Krausz Géza 3-at, Liha Antal 1-et, Dr. Stuller Gyula 1-et, Friebert Ferencz 1-et, és a vendég Pásztohy Ernő 1 szöglet és 2 négyest. Összesen 1 szöglet és 20 négyeskör lövett. Legujabban az egylet kötelékébe beléptek mint lövészek: Horváth Béla főispán úr ő méltósága és Hlavathy József helybeli r. kath. káplán úr.

— **Érdekes lelet.** A bélébányai templom tornyán a villámhárító felállításával a kereszt alatti gömbben egy latin okmányt találtak 60 aláírással 1745. évből és 5 db. Mária Terézia korabeli érmet. Oldinger Antal bélébányai plébános és Fizély Károly mulakatos, ki a villámfogót montirozta a gömbbe egy koronás, 20, 10 és 2 filléres érmet és egy írást a mostani kelettel, melyet a plébánoson és a mulakatoson kívül még többen is aláírtak. Helyeztek el a bent talált tárgyakkal együtt s most a gömb a kereszttel ismét a régi helyén áll szilárdan.

— **A selmeczbányai vegyes ipartársulat** áldozó esütörtökön tartotta meg évi rendes „oferáját.“ A társulat tagjai d. e. 10 órakor indultak el zeneszó mellett és egyleti nemzeti lobogójuk alatt, vezetve elnökük Lestyánszky József által, az egyleti helyiségből a plébánia templomba, hol nagy mise volt, melyen polgármesterünk Szitnyai József is megjelent.

— **Irodalom.** „*Selmeczbanya vidéke növényzeti tekintetben*“ czim alatt, egy érdekes mű jelent meg a napokban, mely városunk és vidéké floráját szép irállyal és könnyen áttekinthető rendszerben ismerteti. A művet dr. Cserey Adolf jeles szaktanár írta és a selmecz-

bányai gyógy. és term. tudományi egyesület kiadásában és költségén jelent meg. A munka a kiadó egylet megbízásából íródott 200 frtnyi tiszteletdíj mellett és azt átnézte és némileg átdolgozta Vitalis István lyc. tanár, egyleti jegyző. A jeles művet nemcsak szakértőknek, de minden intelligens embernek melegen ajánljuk figyelmébe, ki városunk és vidékünk viránya iránt érdeklődik. E munka megjelenése ismét fényes bizonyítéka annak, hogy a selmeczbányai gyógy. és term. tudományi egyesület mily dicséretes, üdvös működést fejt ki és mennyire kiérdemelte önzetlen kitünő működésével az általános érdeklődést és pártolást. — *„Tárcaok“* czim alatt Váczy István vihnyei tanító kiadta a fővárosi lapokban is megjelent tárcait. A tárca cikkek élvezetes, könnyed formában és valóban mondhatjuk, gyakorlott tollal vannak megírva; tartalmuk pedig nagy részt annyira érdekes, hogy t. olvasóinknak azoknak elolvasását bizvást ajánlhatjuk. A mű minden esetre érdemes a pártfogásra. Kapható Joerges Á. özv. és fia selmeczbányai könyvkereskedésében, vagy Vihnyén a szerzőnél.

Köszönetnyilvánítás.

Fogadják ismerőseim, barátaim és rokonaim, valamint a lyceumi tanári kar és ifjuság és a lyceumi dal- és zeneegyesület, s ennek vezetője Fekete L. tanár ur meleg részvétükért, mellyel elviselhetőbbé tették Gyula fiam elhalálozásával ért keserű fájdalommat, őszinte köszönetemet.

Steiner Bernát.

Alkalmi vétel!

Van szerenésém a tisztelt közönség becses tudomására hozni, hogy üzletem átadása folytán,

míg a készlet tart igen olcsó árak

mellett, ha a bevásárlás készpénzzel történik 5 frt és ezen felüli összeg után 5 % engedménnyel árusítom árucikkeimet.

Ezek közül különösen felsorolom a következőket: 6—12 személyre ét-kávé- és tea porcellán és fajence készletek, mosdó készülék és asztalkák függő és álló lámpák, csemege készülék fajence vázák és különféle nippes, virág és fajence asztaldíszek, china ezüst evőeszközök és diszmi tárgyak, fali tükrök és carniz, ugymint mindenféle üvegáruk a legnagyobb választékban.

Kiváló tisztelettel
Liptay László

Dús választék!

Tisztelettel alulírott ezennel tudomására batorokodom hozni a városi és közel vidéki n. é. közönségnek, hogy a kertemben lévő

meleg kádfürdőt

kisebb kádakkal is berendeztem, a melyek mindenkor — télen, nyáron — télen meleg, jól fűtött helyiségben egy árban igénybe vehetők. Egy ily kádfürdő egyszeri használatának ára: 25 kr. A nagy kádban egyszeri fürdés ára ugy mint eddig 40 kr. a mely kádokban 2—3 személy fürdhet, tehát egy 2—3 tagu család egyszerre használhatja.

A fürdőárak tehát ezek:

1 nagy kád használata	40 kr.
12 jegy nagy kád használatára	4 frt. — „
1 kisebb kád használata	25 „
12 jegy kisebb kád használatára	2 „ 50 „
Egy lepedő használata	4 kr.

A t. cz. akad. hallgatók, lyceumi, gymnásiumi, bányaiskolai valamint minden más iskolai tanulók és növendékek

1 fürdőjegyért csak 20 krt fizetnek.

A fürdő minden nap korán reggeltől késő estig ignybe vehető, kérem kell azonban a mélyen tisztelt közönséget, hogy ne egy időben akarják a fürdőt — például délután 4 és 6 óra között használni, hanem lehetőleg egész napon át felosztva.

Reményelem, hogy ez új berendezéssel és az olcsó árakkal sikerül elérni azt, hogy fürdöm ezentul látogatottabb lesz mint az eddig volt.

Kérve tehát a nagyrabecsült pártfogást
Selmeczbanyan 1897. május havában.

maradok kiváló tisztelettel

FIZÉLY KÁROLY
fürdő-tulajdonos.

Olcso árúsitás

Weisz Ignác fűszerkereskedésében

Deák Ferencz-utca, (saját házában).

Miután sikertült Trauer Gyula ur fűszerkereskedésének összes bolti áruit igen jutányosan megvásárolnom, azon kellemes helyzetben vagyok, hogy ezen czikkeket

 felette olcsón, a bevásárlási áron jóval alul árusíthatom,

míg a készlet tart.

Ajánlom:

Vendéglős, ezukrász és kávé urak figyelmébe az igen jó minőségű rum, cognac, sampanyer, különféle likőrökből álló készletet;

Az akadémiai, lyceumi, gymnásiumi hallgató uraknak és az elemi legtöbb iskolák növendékeinek rajz és mindenféle más papír, irkák, rajztáblák, festékek, rajzeszközök, esetek, tinta és toll-készletemet;

Az iparos és kereskedő uraknak üzleti könyvek (strazza, üzleti főkönyvek) és a vevők kis könyvecskéiből álló készletemet;

A n. é. közönségnek pedig a különféle fűszerárak, kefék, festékek, stb. stbbiből álló készletemet, míg az tart. Különösen figyelmébe ajánlom kitűnő szűrő (filtr) papirosom készletét.

Egyszersmind köztudomásra hozom, hogy Trauer Gyula ur összes könyvköveteléseit is megvettem és így tisztelettel kérem a t. adósokat, hogy kellemetlenségek elkerülése czéljából tartozásaikat nálam rendezni sziveskedjenek.

Az összes t. könyvre vevőknek még olcsóbban számítom árucikkeimet, mint Trauer Gyula ur tette. Szóval, ki üzletemben bevásárol, az bizonyára nem fogja ezt megbánni; miért is kérem, hogy jóhírű üzletemet meglátogatni sziveskedjenek.

Kiváló tisztelettel

Weisz Ignác

kereskedő.

Tisztelettel felkérjük összes üzletbarátainkat, miszerint levél-, pénz- és csomagküldeményeiket ezentul ne Hodrusbányára, hanem Alsó-Hámorba címezni sziveskedjenek.

A Geramb János József-fele egyesületi bányaművek igazgatósága
Alsó-Hámorban.

VIHNYE FÜRDŐN

egy 5 szobából és mellékhelyiségekből álló szép ház kerttel

összes butor berendezéssel, vagy e nélkül szabadkézből eladó.

A ház legjobb karban van s a régi fürdőház tőszomszédságában fekszik, honnét gyönyörű kilátás nyílik. Venni szándékozók kéretnek e lap kiadóhivatalához fordulni.

Czipészüzlet átvétel.

T. cz.

Becses tudomására bátorkodom hozni, hogy a selmeczi takarékpénztár tulajdonát képező Flemming-féle házban lévő

czipészüzletet

Gasparik János úrtól átvettem összes berendezésével.

A midőn van szerencsém ezt tisztelettel szíves tudomására adni, egyszersmind kérem nagybecsült pártfogását, annyival inkább, mert tartalós, szép kivitelű és jutányos árú munka által főtőrekvésem leendő teljes megelégedését minden tekintetben kiérdemelhetni.

Üzletemben nagy raktárt tartok kész gyermek, női és úri czipőkből, melyek dús választékban jutányos árak mellett állanak t. vevőim rendelkezésére.

Még egyszer kérve becses pártfogását

maradok

Selmeczbánya, 1897. május havában

kiváló tisztelettel

BÁNIK LAJOS czipész-mester.

Van szerencsém a n. é. közönség becses tudomására adni, hogy a legmodernebb igényeknek is teljesen megfelelőleg berendezett

szabóüzletemet

A tavaszi idényre

a legdivatosabb, tartósabb és finomabb különféle bel- és külföldi szövelekkel dúsan felszereltem és azok nagy választékban állanak a tisztelt közönség rendelkezésére.

A midőn ezt nagyra becsült tudomására hozni szerencsém van, egyuttal biztosíthatom arról, hogy üzletemben minden nemű öltönyök a legújabb és legdivatosabb kivitelben készülnek.

Becses pártfogását kérve maradok kiváló tisztelettel
Czemmel György
szabóüzlet-tulajdonos.

HOFF JÁNOS MALÁTA-KÉSZÍTMÉNYEI

GYENGÉK ÉS BETEGEK SZÁMÁRA.

HOFF JÁNOS

Maláta-egészség-itala.

Mell-, tüdő- és gyomorbetegségeknél, emésztési zavaroknál, ugyszintén általános elgyengülésnél, valamint lábadozók részére kitűnőnek bizonyult, jóízű erősítő szer.

Tíz éve, vagy ennél még több ideje annak, hogy Öntől maláta-egészség-italát, valamint a többi maláta-készítményeket vásárolom. Ezek az egyedüli szerek, melyek nóm egészségét visszaszerelték.

Kérek újabb küldeményt.

BÖGNER C. Bécs, Hofmühlgasse.

HOFF JÁNOS

Sűrített-maláta-kivonata.

Gége- és légsőhurutnál, valamint idült köhögéseknel; leginkább ajánlható gyermekek részére a lélekző szervek megbetegedésénél; máskülönb is föltötte kellemes hatású.

Önnek maláta-készítményei valódi jó s hatásos szerek. Sziveskedjék tehát nekem ismét 5 nagy palack sűrített maláta-kivonatot, 1 font maláta-csokoládét és 2/3 zacskó maláta-mell-czukorkát küldeni.

FISCHER G. őrnagy, 37. gy-ezr. Nagyvárad.

HOFF JÁNOS

Maláta-egészségi-csokoládéja.

Gyengülés-, vérszegénység-, idegesség- s álmatlanságnál, valamint étvágyhiánynál kitűnően bevált. Föltötte jóízű és tápláló s kiváló eredménnyel gyengéknél gyermekeknel és szoptató asszonyoknál használtatik.

Önnek maláta-csokoládéja a legkiválóbb e nemben. Ezen kellemes italt idült gyomor, illetve emésztési zavaroknál, sápkóránál s általános elgyengülésnél mindig jó eredménnyel alkalmaztam.

Dr. NICOLAI, orvos Triebelben.

HOFF JÁNOS

Maláta-kivonat-mell-czukorkái

Föltötte kiváló köhögésnél, rekedtségnél és nyálkásodásnál. A valódi maláta-kivonat-mell-czukorkák az emésztés megzavarása nélkül tetszés szerinti számban használhatók.

Bámulatos volt csökönnyös köhögésem megszűnése önnek maláta-kivonat-mell-czukorkáitól v. Zedlicz-Neukirch Waidenből.

Czukorkái föltötte jó hatásúak nőnnek köhögésénél és asthmaticus bajánál.
BUSCH, lelkész, Weischütz

Kaphatók: Selmeczbányán Takáts Miklós ur üzletében, valamint Budapesten: Török József ur gyógytárában (Király-utca 12.) és direct: Hoff Jánosnál, cs. és k. udvari szállító, Bécs, I. Bez., Graben Bräunerstrasse, 8.

Prospektusok és árjegyzékek ingyen és bérmentve.

7-8